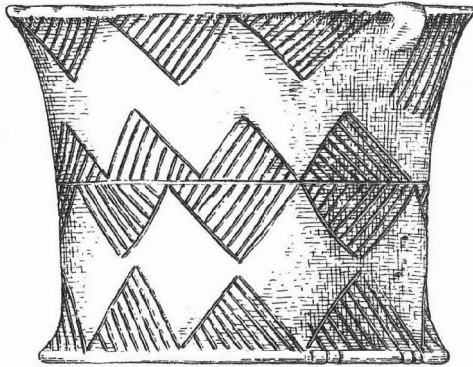

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1982

BRNO 1984

FASETOVANÝ SEKEROMLAT Z BLUČINY

/okr. Brno-venkov/

Lubomír Šebela, AÚ ČSAV, Stanislav Šiller, MM Brno

/Tab. 5:2/

Na přelomu 60. a 70. let našel v trati "Za vepřínem" J. Teplý, bývalý zaměstnanec AÚ ČSAV Brno, fasetovaný sekeromlat¹. Lokalita se nachází na severovýchodním okraji obce, v prostoru vymezeném na jedné straně dálnicí Brno-Hustopeče a na druhé silnicí Blučina-Měnín a ohraničeném říčkou Cezavou.

Artefakt má symetricky zbroušené ostří. Otvor pro topůrko, vrtaný z obou stran, je umístěn v horní části předmětu. Na stěnách provrtu jsou patrné vodorovné rýhy. Na bocích nebyly zjištěny fasetky, protože jejich povrch vykazuje velmi výrazné stopy po odrcení. Podle určení makrozorku pod stereoskopickým mikroskopem byl nástroj zhotoven z vyvřelé basické horniny, pravděpodobně ze skupiny diorit-diabas². Rozměry: d - 155 mm, š - 68 mm, s - 41 mm, průměr provrtu - 23-21-23 mm.

Fasetované sekeromlaty se vyskytují výlučně v hrobech ze staršího období kultury se šňůrovou keramikou³. Na Moravě jsou doloženy v hrobových celcích z Dětkovic, Uhřic a Louky⁴. Na katastru obce není sekeromlat ojedinělým nálezem. Z téže trati, na druhé straně od silnice Blučina-Měnín, pochází kostrový hrob této kultury, jenž je publikován na stránkách tohoto ročníku Přehledu výzkumů M. Salašem⁵.

Poznámky:

1 Nález je uložen v ústavu Anthropos-MM Brno.

2 Určení suroviny provedeno RNDr. A. Přichystalem z brněnské pobočky ÚÚG Brno.

3 M. Buchvaldek, Die Schnurkeramik in Böhmen, Praha 1967, 89.

4 L. Šebela, Starší šňůrová keramika na Moravě, SbPFFBU E 20-21, obr. 3:2, 4, 9.

5 Viz str. 75.

Facettierte Hammeraxt aus Blučina /Bez. Brno-venkov/. An der Wende der 60. und 70. Jahre fand in der Flur "Za vepřínem" J. Teplý eine facettierte Hammeraxt der Kultur mit Schnurkeramik /Länge - 155 mm/¹. Nach der Bestimmung des Makromusters unter einem stereoskopischen Mikroskop, war das Artefakt aus basischem Eruptivgestein, offensichtlich aus der Gruppe Diorit-Diabas, hergestellt worden.

NÁLEZY KULTURY SE ZVONCOVITÝMI POHÁRY ZE SLAVKOVA

/okr. Vyškov/

Oldřich Jeřábek, Brno, Stanislav Stuchlík, AÚ ČSAV Brno

/Obr. 6/

Před několika lety získal Jaroslav Kočovský z Nížkovic střepy z několika nádob kultury se zvoncovitými poháry ze Slavkova. Keramický materiál nalezl při výstavbě podniku Agra ve Slavkově v místě hloubení výkopu pro kotelnu. Naleziště se nachází na mírně vyvýšeném terénu mezi řekou Litavou a silnicí Slavkov - Bučovice, přibližně 300 metrů jižně od silnice. Nálezy od J. Kočovského převzal O. Jeřábek, který je předal do Archeologického ústavu ČSAV v Brně.

Popis nálezů:

1. Část hnědočerné vyhlazené misky s oblou stěnou a okrajem vně mírně a dovnitř výrazně rozšířeným. Na rovném okraji jsou 2 obvodové rýhy, mezi nimiž se střídají nezdobené plochy a plochy zdobené klikátkou. Φ o. - 27 cm, inv.č. 15030-1/82.
2. Dva střepy ze světle hnědč vyhlazené misky s oblou stěnou a okrajem oboustranně rozšířeným. Na okraji jsou střídavé plochy nezdobené a zdobené klikátkou zhotovenou jemným ozubeným nástrojem. Φ o. - 23 cm, inv. č. 15030-2/82.
3. Čtyři střepy ze zvoncovitého poháru s vyleštěným hnědočerveným povrchem. Výzdobné pásy, provede-

né ozubeným kolečkem a oddělené od sebe úzkými nezdobenými pásy, jsou střídavě tvořeny jemným šrafováním a navzájem spojenými kosodélníky. Φ o. - 15 cm, inv. č. 15030-3/82.

4. Čtyři střepy ze zvoncovitého poháru s vyleštěným hnědočerveným povrchem. Výzdobné pásy, provedené ozubeným kolečkem a oddělené od sebe úzkými nezdobenými pásy, jsou střídavě tvořeny jemným šrafováním a čtyřnásobnou vodorovnou klikatkou. Φ o. - 20 až 22 cm, inv. č. 15030-4/82.

Zachovaná keramika pochází ze 4 nádob a sice ze 2 mís a 2 zvoncovitých pohárů. Bližší náleзовé okolnosti neznáme, ale podle charakteru nálezů lze usuzovat, že pocházejí patrně z porušeného pohřebiště. Zda jde o jeden nebo více porušených hrobů nelze spolehlivě určit. Na původ z jednoho hrobu poukazuje okolnost, že všechny nádoby se našly na jednom místě, stejně jako počet nádob a složení tohoto souboru.

Z katastru Slavkova známe doposud 3 lokality kultury se zvoncovitými poháry. Ve Staré cihelně bylo dosud zachyceno 28 hrobů a další byly zničeny těžbou. V poloze "Na obůrkách" byl prozkoumán jeden hrob. Třetí pohřebiště se nacházelo v kruhové cihelně východně od silnice Slavkov - Bučovice. V téže cihelně se prozkoumaly rovněž 3 sídlištní jámy, při čemž další objekty se zničily těžbou¹. Hrob publikovaný D. Šaurovou² souvisí s hrobem v trati "Na obůrkách".

Námi publikovaná keramika představuje běžné nádoby kultury se zvoncovitými poháry. Chronologicky je možno je řadit do středního stupně, přesněji řečeno do počátku středního stupně kultury se zvoncovitými poháry. Střepy ze zvoncovitého poháru s klikatkou sice poněkud připomínají pohár ze Smolína, který L. Hájek zařazuje do staršího stupně, avšak až do samotného závěru tohoto stupně³. Samotná klikatka se stává běžnou teprve od středního stupně, takže můžeme celý soubor datovat do středního stupně.

Námi publikovaný hrob souvisí z geografického hlediska se 2 hroby, které byly zjištěny v trati "Na obůrkách". Oba předchozí hroby patří do mladšího stupně, zatímco náš hrob je poněkud starší. Zdá se tedy, že na tomto nalezišti se patrně nacházelo větší pohřebiště, které chronologicky zabíralo úsek od počátku středního stupně až po mladší stupeň kultury se zvoncovitými poháry.

Poznámky:

- 1 F. Kalousek, Sídliště lidu s kulturou se zvoncovitými poháry a se středodunajskou mohylovou kulturou ve Slavkově u Brna, SPFFBU E 18-19, 1973-1974, 135-153.
- 2 D. Šaurová, Hrob kultury zvoncovitých pohárů ve Slavkově u Brna, AR XII, 1960, 484-488, obr. 176, 177.
- 3 L. Hájek, Die älteste Phase der Glockenbecherkultur in Böhmen und Mähren, PA LVIII, 1966, 214, 220, 237.

Funde der Glockenbecherkultur aus Slavkov / Bez. Vyškov/. Vor einigen Jahren gewann J. Kočovský aus Nížkovice Scherben von 2 Glockenbechern und von 2 verzierten Schüsseln der Glockenbecherkultur in Slavkov bei Brno. Der Fundort befindet sich östlich von Slavkov auf einem mässig erhöhtem Terrain zwischen dem Flusse Litava und der Strasse Slavkov - Bučovice, ungefähr 300 m von der Strasse. Die Funde von J. Kočovský übernahm O. Jeřábek, der sie in das AÚ ČSAV in Brno übergab. Die erhaltene Keramik stammt vermutlich aus einem zerstörten Grab, das man in die mittlere Stufe der Glockenbecherkultur datieren kann. An derselben Stelle in der Flur "Na obůrkách" hat man in der Vergangenheit bereits zwei Gräber aus diesem Zeitabschnitt untersucht ^{1,2}.

NÁLEZ PROTOÚNĚTICKÉ KERAMIKY ZE ŽEROTIC

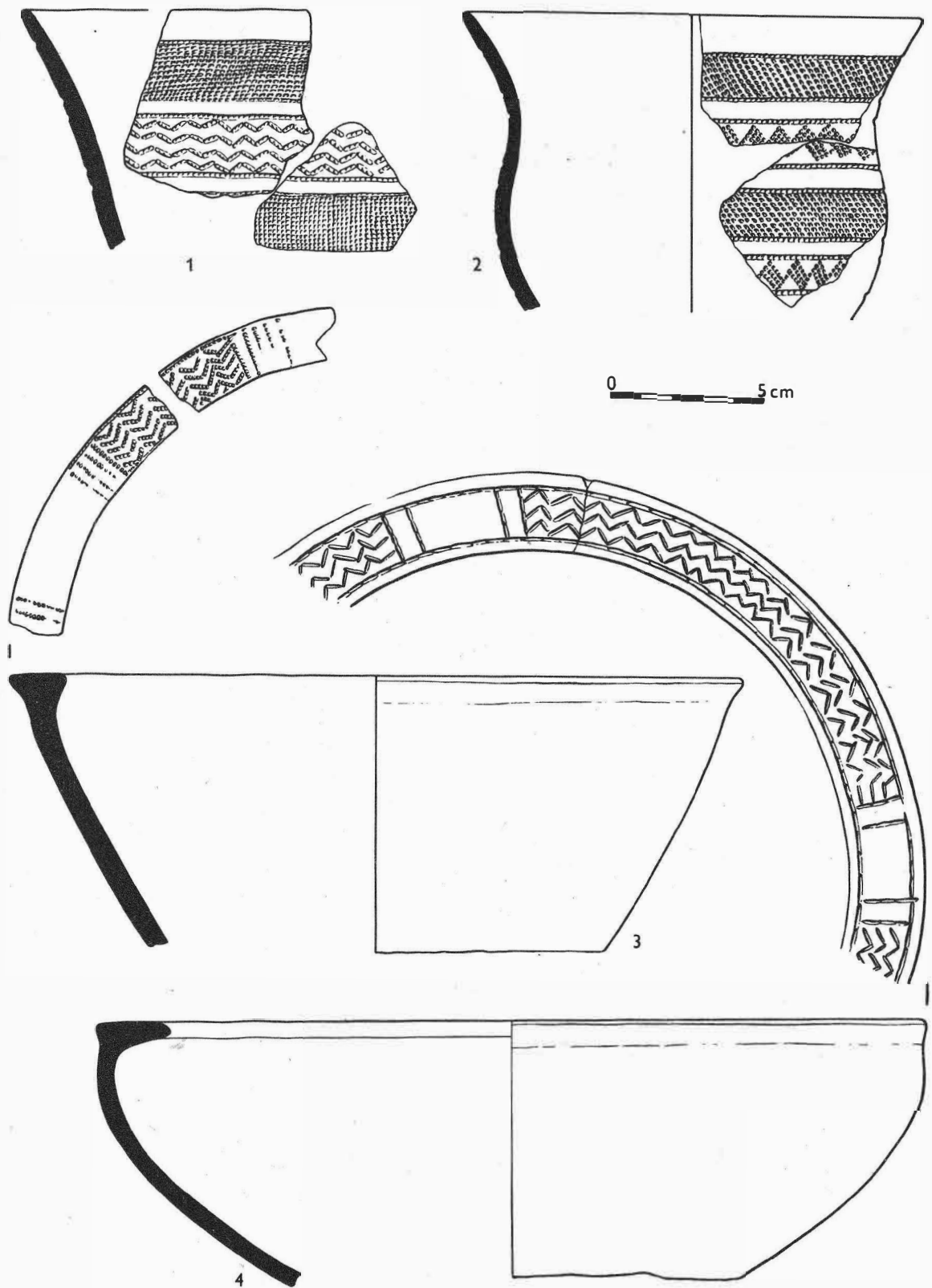
/okr. Znojmo/

Jana Stuchlíková, AÚ ČSAV Brno

/Obr. 7:1/

V době konání záchranného výzkumu ve Výrovicích přinesl jeden z brigádníků část protoúnětické nádoby¹, která byla údajně nalezena při těžbě písku v Žeroticích /okr. Znojmo/. Bližší náleзовé okolnosti se nepodařilo zjistit. Zachovala se pouze spodní, široce vyklenutá část se zbytky výzdoby tvořené kombinací rytých třásní a jednoduchých klikatek se stopami bílé inkrustace. Vertikální výzdobné pásy tohoto druhu jsou pro moravský materiál typické a vyskytují se pouze v první vývojové fázi únětické kultury². Nádoba je tenkostěnná a má pečlivě vyhlazený povrch.

Roku 1955 se podařilo zachránit inventář protoúnětického hrobu ze Žerotic, trať "Za kostelem", kde bylo údajně již dříve učiněno několik podobných nálezů³. I tento hrob byl objeven v souvislosti s těžbou písku. Protože námi popisované torzo nádoby, pravděpodobně bezuché amfory, pochází nepochybně rovněž z hrobu,

Obr. 6
 Slavkov u Brna /okr. Vyškov/. Nálezy kultury zvoncovitých pohárů. - Funde der Glockenbecherkultur.

PŘEHLED VÝZKUMU 1982

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: akademik Josef Poulík
Redaktoři: Dr. A. Medunová, Dr. J. Meduna, Dr. J. Říhovský
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby: A. Krechlerová /pokud není na tabulce uveden jiný autor/
Na titulním listě: hmoždíř jevišovické kultury ze Svitávky /okr. Blansko/
Tisk: Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov,
provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis: 400 kusů - neprodejné